

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Επιμέλεια

Κάτια Κίλεσοπούλου
Αναστάσιος Ντούρος

Συντονισμός

Μαρία Γιαννέλου

Προβολή - Επικοινωνία

Χρήστος Δόκαλης

Επιμέλεια κειμένων - Λεζάντες

Γιάννης Λιάπης

Μετάφραση κειμένων

Ανδρέας Χέντρυ

Τεχνική υποστήριξη

Ευάγγελος Τσικούρας

Κική Αθανασιάδου

Κώστας Αργυρόπουλος

Ζωή Γούναρη

Γιώργος Μπελούμπασης

Φύλαξη

Κατερίνα Αναστασίου

Ιάσων Ιωαννίδης

Ανάρτηση έργων

Ελευθέριος Ράφτης

Μεταφορά και ασφάλιση έργων

Construcktivist

Ιδρύματα και φορείς που δάνεισαν έργα στην έκθεση

Ιερά Μονή Διονυσίου

Αγιορειτική Πινakoθήκη (Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας)

Ιερό Κοινόβιο Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (Ορμυλία)

Δημοτική Πινakoθήκη Θεσσαλονίκης

Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών ΑΠΘ

Κεντρική Βιβλιοθήκη ΑΠΘ

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

EXHIBITION CONTRIBUTORS

Curation

Katia Kilesoyroulou
Anastasios Ntours

Coordination

Maria Giannelou

Promotion - Communication

Christos Dokalis

Text editing - Captions

Giannis Liapis

Translation

Andrew Hendry

Technical support

Evangelos Tsikouras

Kiki Athanasiadou

Kostas Argyropoulos

Zoi Gounari

Giorgos Beloumpasis

Security

Katerina Anastasiou

Iason Ioannidis

Post a project

Eleftherios Raftis

Artworks transportation and insurance

Construcktivist

Collaborating foundations and institutions (loans)

Holy Monastery of Dionysiou

Mount Athos Art Archive (Holy Monastery of Simonopetra)

Holy Convent of the Annunciation (Ormylia)

Municipal Art Gallery of Thessaloniki

Telloglion Foundation of Arts AUTH

Central Library AUTH

Society for Macedonian Studies

Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ (ΜΕΓΑΡΟ ΝΕΔΕΛΚΟΥ) ΕΓΝΑΤΙΑ 109, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
MOUNT ATHOS CENTER (NEDELKOS MANSION) 109, EGNATIA STR., THESSALONIKI

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ / OPENING HOURS

Δευτέρα, Τετάρτη / Monday, Wednesday: 09.00 – 16.00

Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή / Tuesday, Thursday, Friday: 09.00 – 20.00

Σάββατο / Saturday: 09.00 – 15.00

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ | FREE ADMISSION

Ο χώρος είναι προσβάσιμος σε άτομα με κινητικά προβλήματα με ανελκυστήρα.

The venue is accessible by disabled persons with the use of elevator.

Ομάδες επισκεπτών των 10 και πλέον ατόμων επικοινωνείτε στο +30 2310 263308 –

(καθημερινές 09.00 – 16.00)

Groups of visitors of 10 or more people call +30 2310 263308 – (daily 09.00 – 16.00)

e-mail: info@agioritikiestia.gr | www.agioritikiestia.gr | eshop.agioritikiestia.gr

ΧΡΗΣΤΟΙ ΕΤΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Μοναχός

Monk

1934

Ξυλογραφία | Woodcut

3,2x4,5 cm

Συλλογή Τελλογλείου Ιδρύματος Τεχνών ΑΠΘ

Collection of the Teloglion Arts Foundation AUTH

Ευθύμιος Παπαδημητρίου

Efthymios Papadimitriou

(1895–1958)

Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης

Nikos Gavriil Pentzikis

(1908–1993)

Ηγούμενος και ερημίτης

Hegumen and hermit

1982

Τέμπρα σε χαρτόνι | Tempera on cardboard

25,2x20 cm

Συλλογή Ιερού Κοινόβιου Ευαγγελισμού της Θεοτόκου,

Μετόχι Ιεράς Μονής Σίμωνος Πέτρας

Collection of the Holy Convent of the Annunciation,

Metochion of the Holy Monastery of Simonopetra

Ιερά Μονή Βατοπεδίου

Holy Monastery of Vatopedi

Κεραμικό | Ceramic

31x31 cm

Συλλογή Αγιορειτικής Πινakoθήκης,

Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας

Mount Athos Art Archive Collection,

Holy Monastery of Simonopetra

Πάνος Βαλσαμάκης

Panos Valsamakis

(1900–1986)

Νίκος Φωτάκις

Nikos Fotakis

(1904–1959)

Εσωτερικό Ιεράς Μονής Διονυσίου

Interior of the Holy Monastery of Dionysiou

1936

Λάδι σε χαρτόνι | Oil on cardboard

34x41 cm

Συλλογή Εμπορικού και Βιομηχανικού

Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης

Thessaloniki Chamber of Commerce and

Industry Collection

ΕΡΓΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ | COVER ARTWORK

Πολύκλειτος Ρέγκος

Polykleitos Regkos

(1903–1984)

Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας

Holy Monastery of Great Lavra

1939

Αυγοτέμπρα σε μουσαμά

Egg tempera on canvas

84x102 cm

Συλλογή Δημοτικής Πινakoθήκης Θεσσαλονίκης

Thessaloniki Municipal Art Gallery Collection

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
MOUNT ATHOS CENTER

59^η ΕΠΕΤΗΡΙΑ
59th Anniversary
Mount Athos, 1961 - Oct 2020

Εικαστικό ταξίδι στο Άγιον Όρος Artistic Journey on Mount Athos

26.10.2024 _____ 1.2.2025

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

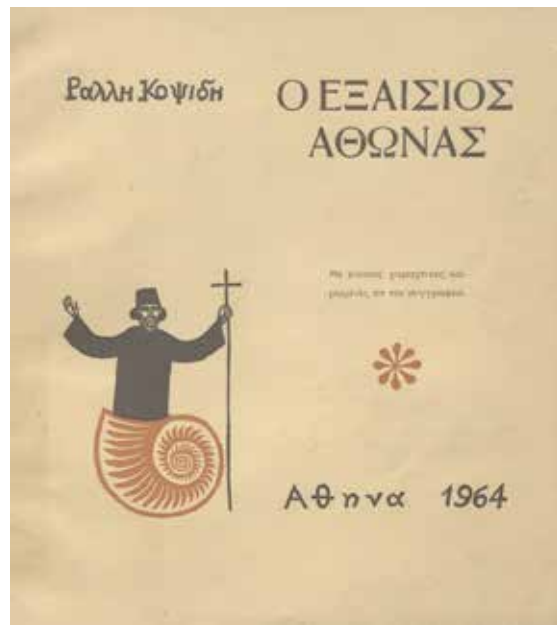
ασισμένη σε έργα προερχόμενα από δημόσιους πολιτιστικούς φορείς της Θεσσαλονίκης και αγιορείτικες μονές, η έκθεση αναδεικνύει τους καλλιτεχνικούς καρπούς που προέκυψαν από την ανάγκη των δημιουργών για αποθησαύριση των πνευματικών και αισθητικών αξιών που επί αιώνες καλλιεργούνται στο Άγιον Όρος.

Το Βυζάντιο, υποτιμημένο από τους δυτικούς μελετητές –και όχι μόνον–, προσέφερε απαντήσεις σε προβληματισμούς που αφορούσαν όχι απλώς στην αναβίωση της αγιογραφίας, αλλά και σε μορφοπλαστικές λύσεις σε όσους αναζητούσαν την αλήθεια της ζωγραφικής γλώσσας. Η βυζαντινή και μεταβυζαντινή παράδοση με τη μορφή γνωστικού εργαλείου για τη διαπίστωση και κατανόηση του ελληνικού πολιτιστικού συνεχούς, του υπερβατικού περιεχομένου της τέχνης και των ευρηματικών τεχνικών διευκόλυνε τους καλλιτέχνες να ανακαλύψουν μέσα από γνήσια ελληνική πηγή τις αντιστοιχίες με τη σύγχρονη τέχνη, δηλαδή την αξία του λεγόμενου διαχρονικά μοντέρνου.

Το αίτημα της ελληνικότητας, αναμενόμενο λόγω των ιστορικών συγκυριών μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή προκειμένου να οικοδομηθεί η ιδιαιτερότητα της ελληνικής καλλιτεχνικής ταυτότητας, κατέστη επιτακτικό για τη γενιά του '30, αλλά και επίκαιρο μετέπειτα, έως τις μέρες μας. Η εκπλήρωση του αιτήματος αυτού στα παρουσιαζόμενα έργα, ποικιλόμορφη λόγω της προσωπικής σφραγίδας του κάθε ξεχωριστού ύφους, προσφέρεται για ορισμένες κατηγοριοποιήσεις. Τα προσηλωμένα στην πιστή αναπαράσταση έργα διακρίνονται για την έμφαση στις οπτικές γωνίες, προβάλλοντας την αυθύπαρκτη πρωτοτυπία του φυσικού και αρχιτεκτονημένου χώρου. Η ιδιουσιαστικότητα του συγκεκριμένου θέματος λειτουργεί πολλές φορές ως πρόκληση στην ερμηνευτική δεινότητα των ζωγράφων, προκειμένου η διοχέτευση των βιωμάτων τους να υποβάλλει την αύρα μιας σιγής δοξαστικής διάθεσης, μιας ιδιαίτερης ατμοσφαιρικής που δανείζεται την ασκητική αυστηρότητα του χώρου πέρα από υπαιθριστικές φλυαρίες ή ψυχρές αποτυπώσεις. Υπό την επήρεια της υποχώρησης της ψευδαισθητικής παράδοσης στην ευρωπαϊκή τέχνη και γενικά των αντιδράσεων έναντι της ακαδημαϊκής νοοτροπίας, πρωτοπόροι καλλιτέχνες βοηθήθηκαν να απελευθερώσουν την έκφρασή τους αφομοιώνοντας τις εισαγόμενες νέες τάσεις μέσω της βυζαντινής τέχνης, μεταβάλλοντας το θέμα σε αφορμή για να κυριαρχήσουν τα ίδια τα εκφραστικά μέσα, αποτελώντας πλέον όχημα για να πλαστεί ένας κόσμος που μόνο η τέχνη επιτυγχάνει. Μία σημαντική κατηγορία, τα χαρακτηριστικά, όχι μόνον είναι με πολλούς τρόπους προσιτά στο ευρύ κοινό, αλλά και χρησίμευσαν ως ποιοτική εικονογράφηση σε πληθώρα εντύπων: αφιερωματικά λευκώματα, βιβλία, ταξιδιωτικές εντυπώσεις, εξειδικευμένες μελέτες, εφημερίδες, περιοδικά. Αξιοθαύμαστες τεχνικές, παρά τη δυσκολία τους, υποχρεώνουν σε επιπλέον αναστοχασμό για την αντιμετώπιση του θέματος, αποδίδοντας ρωμαλέες, μνημειώδεις όψεις των μοναστηριών και στιγμιότυπα της ζωής των ασκητών. Ένα άλλο εκφραστικό μέσο, η κεραμική, χρησιμοποιήθηκε για την απαθανάτιση και των είκοσι μονών, αποδίδοντας με έντονες σχηματοποιήσεις τη δεσπόζουσα αρχιτεκτονική ιδιοτυπία σε συνομιλία με τον φυσικό χώρο.

Τα διδάγματα της βυζαντινής τέχνης λειτούργησαν παιδευτικά στην οπτική αντίληψη των καλλιτεχνών μέσα από τα μάτια των οποίων διαγράφεται μια αφήγηση πολλαπλής σημασίας για την τέχνη και τον τόπο μας που μας ταξιδεύει στον χωρόχρονο.

Κάτια Κίλεσπούλου
Δρ Ιστορικός της Τέχνης

Ο εξαισίος Άθωνας, Αθήνα 1964.
Βιβλίο με χαρακτικά του συγγραφέα.
The exquisite Athos, Athens 1964.
Book with engravings by the author.

Συλλογή Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΑΠΘ
Central Library AUTH Collection

Ράλλης Κοψίδης
Rallis Kopsidis
(1929–2010)

Γιώργος Δούκας
Giorgos Doukas
(1924–2018)

Καψοκαλύβια
Kapsokalyvia

1983
Ξυλογραφία | Woodcut
15×20 cm

Συλλογή Δημοτικής
Πινακοθήκης Θεσσαλονίκης
Thessaloniki Municipal Art
Gallery Collection

*Κονάκι της Ιεράς Μονής Διονυσίου
στις Καρυές*
*The konaki of the Holy Monastery
of Dionysiou at Karyes*

1924
Λάδι σε χαρτόνι | Oil on cardboard
60.5×58 cm

Συλλογή Ιεράς Μονής Διονυσίου
Holy Monastery of Dionysiou Collection

Σπύρος Παπαλουκάς
Spyros Papaloukas
(1892–1957)

Πάνος Παπανάκος
Panos Papanakos
(1930–1999)

Μοναχός Γαβριήλ
Monk Gabriel

1973
Τέμπρα σε χαρτόνι | Tempera on cardboard
25×24 cm

Συλλογή Πινακοθήκης Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών
Collection of the Society for Macedonian Studies Art
Gallery

MOUNT ATHOS THROUGH THE EYES OF ARTISTS

ased on artworks lent by various public cultural bodies in Thessaloniki and Athonite monasteries, the exhibition showcases the artistic fruits that have arisen from the need felt by their creators to record the spiritual and aesthetic values that have been cultivated on Mount Athos for centuries.

Byzantium – which has, to say the least, been underrated by Western scholars – has provided answers to issues concerning not only the revival of icon painting but also the need for morphoplastic solutions felt by those seeking the truth about the language of painting. The Byzantine and post-Byzantine tradition, as a cognitive tool for discovering and understanding the Greek cultural continuum, the transcendental content of art and inventive techniques, has helped artists to discover, through an authentic Greek source, analogies with contemporary art – that is to say, the value of the so-called diachronically modern.

The demand for Greekness, which, as a natural consequence of the historical circumstances created by the Asia Minor Disaster, arose as a prerequisite for the creation of the Greek artistic identity as a distinct entity, became imperative for the 1930s Generation, and has remained topical ever since. The satisfaction of this demand in the works presented here, expressed in a variety of different ways due to the personal stamp of each artist's style, lends itself to certain categorisations. Those works that focus on faithfully reproducing their subject are marked by their emphasis on angles of view, highlighting the unique originality of the natural and built space. The individuality of the subject before them very often serves as a challenge to the painters' interpretative skill, so that the channelling of their experiences might create the aura of a hushed and worshipful mood, a distinctive atmosphere that draws from the ascetic austerity of the location, far removed from any lifeless representation or any of the frequent excesses of outdoor painting. Influenced by the decline of the illusory tradition in European art and more generally by reactions against the academic mentality, pioneering artists were helped to liberate their mode of expression, assimilating the new imported trends through Byzantine art and turning their subjects into opportunities for the means of expression themselves to take centre stage, creating a vehicle for producing the kind of world that only art can achieve. An important category, engravings, are not only accessible in many ways to the general public, but also served as a high-quality form of illustration in a host of printed publications: dedicatory albums, books, travellers' impressions, specialist studies, newspapers and magazines. The admirable techniques employed, despite their difficulties, imposed a need for greater contemplation of their subject, producing sturdy, monumental views of the monasteries and snapshots of the lives of the ascetics. Another means of expression, ceramics, has been used to capture the spirit of all twenty of the monasteries, rendering with bold schematisations the dominant uniqueness of the architecture and its interplay with the natural surroundings.

The lessons of Byzantine art had an educative effect on the visual perception of artists, through whose eyes a narrative of multiple meanings for our art and country has been created that transports us in space and time.

Katia Kilesopoulou
PhD in Art History

